

РОЗВИТОК ПІДПРИЄМНИЦТВА В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ: ВИКЛИКИ ТА СТРАТЕГІЇ АДАПТАЦІЇ

Економічна нестабільність в Україні є значним і актуальним питанням для розвитку підприємництва. Підприємці стикаються з високим рівнем непередбачуваності ринкової ситуації, що ускладнює довгострокове планування і прогнозування економічних показників. Проблеми, пов'язані з інфляційними процесами та девальвацією національної валюти, створюють додаткові труднощі для бізнесу. За прогнозами на 2024 рік, українська економіка може продемонструвати зростання на 3-5%, але це зростання нерівномірне серед секторів економіки. Наприклад, ІТ сектор має потенціал для відновлення, тоді як інші сектори, особливо ті, що залежать від інфраструктури, зіштовхуються з великими труднощами [1].

Щоб подолати фінансові обмеження, підприємці активно шукають альтернативні джерела фінансування, оскільки звичайні кредити залишаються дорогими через високі процентні ставки. Одним із важливих кроків є участь у програмах державної підтримки. Наприклад, програма «Доступні кредити 5-7-9%» дозволяє малим та середнім підприємствам отримати фінансування за нижчими відсотковими ставками, тим самим зменшуючи фінансові ризики та зберігаючи стабільність бізнесу в нестабільних ситуаціях. Цією програмою скористались на загальну суму 55,2 млрд гривень. Понад дві третини від цієї суми припадає на сектори сільського господарства та переробної промисловості. Такі національні ініціативи допомагають бізнесу адаптуватися до нових економічних реалій і сприяють його зростанню та інноваціям [2]. Зниження споживчого попиту в Україні є однією з головних проблем економічної кризи, що призводить до зниження купівельної спроможності населення. Це прямо впливає на обсяг продажів і доходи підприємств. Водночас, деякі сектори, такі як технології та ІТ, мають потенціал для зростання. За прогнозами, попит на інноваційні послуги та продукти, зокрема в сфері електронної комерції та ІТ, очікується зростання у найближчі роки[3].

Нестабільність на ринку праці є ще однією суттєвою проблемою. Трудова міграція, відтік кваліфікованих кадрів і низький рівень стабільності на ринку праці ускладнюють пошук і утримання співробітників. Це призводить до зниження продуктивності та збільшення витрат на навчання та адаптацію нового персоналу. Водночас деякі компанії успішно адаптуються, застосовуючи гнучкі форми роботи та активно використовують цифрові технології для підвищення ефективності роботи співробітників.

Зміни регуляторного середовища часто відбуваються в умовах економічної нестабільності, що створює додаткові ризики для підприємців. Законодавчі ініціативи, зміни податкових ставок та інші адміністративні перешкоди можуть суттєво вплинути на бізнес-практику. Часті нормативні зміни вимагають постійної адаптації, знижуючи ефективність [4].

У цьому контексті підприємці повинні бути готові реагувати на постійні зміни та зосередитися на гнучкості та інноваціях. Важливою частиною адаптації є використання цифрових технологій для зниження витрат, розвитку нових послуг та пошуку нових ринків. Прогнозується, що до 2025 року обсяг державних інвестицій у малий і середній бізнес може зрости на 15%, що створить сприятливі умови для стабільності й розвитку підприємств[5].

Таким чином, адаптація підприємств до умов економічної нестабільності вимагає швидкої реакції на зміни в ринковому середовищі, пошуку нових можливостей фінансування та ефективного використання інноваційних підходів для збереження конкурентоспроможності на ринку.

Перелік посилань:

1. Ukraine's economy is forecast to grow by 3-5% in 2024. *GMK Center*. 2023. [URL: https://gmk.center/en/posts/ukraines-economy-is-forecast-to-grow-by-3-5-in-2024/](https://gmk.center/en/posts/ukraines-economy-is-forecast-to-grow-by-3-5-in-2024/).
2. Державна програма «Доступні кредити 5-7-9%». *Кабінет Міністрів України*. 2024. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/derzhavna-prohrama-dostupni-kredyty-5-7-9-z-pochatku-roku-biznes-otrymav-pilhovyykh-kredytiv-na-ponad-55-mlrd-hryven>.
3. Digital Tiger: the Power of Ukrainian IT – 2023. *IT Ukraine Association*. 2023. URL: <https://itukraine.org.ua/digital-tiger-the-power-of-ukrainian-it-2023/>.
4. Майбутнє ринку праці України: ключові тренди у 2023 році. *Мінфін Медіа*. 2024. URL: <https://minfin.com.ua/ua/2023/12/20/118205352/>.
5. МВФ оновив прогноз щодо ВВП, інфляції та зарплат в Україні на найближчі роки. *Мінфін Медіа*. 2023. URL: <https://minfin.com.ua/ua/2023/04/01/103340938/>.